

Dęby pokazują ozory w lasach Zwierzyńca

Z cyklu

„Wiadomości z Ogrodów Kórnickich”

Idąc przez Zwierzyńiec drogą łączącą kórnickie Błonie z Bninem, możemy zauważyć niecodzienne, czerwone narośla rosnące na najstarszych, kilkusetletnich dębach. To ozorek dębowy, niezwykle charakterystyczny grzyb, którego wygląd przypomina płat mięsa, wątrobę lub, jak sugeruje jego nazwa, ozór.

Ozorki wyrastają pojedynczo lub w grupie kilku owocników u podstawy pni starych, żywych dębów, czasami także na pniakach po ściętych dębach. Czasami spotykane są na innych drzewach, jak na przykład na kasztanie jadalnym. Młode owocniki ozorków dębowych mają kulisty kształt i jasny, pomarańczowo-różowy kolor, następnie wraz z rozwojem zmieniają barwę na czerwonobordową i wydłużają się, przyjmując charakterystyczny kształt języka. Wydzielają też gęsty, krwisto-czerwony płyn, który w połączeniu z kształtem ozorków przynosi na myśl kawałek mięsa czy właśnie ozór. W przeciwieństwie do typowych owocników hub, które są zdrewniałe i wieloletnie, ozorki dębowe są mięsiste i gąbczaste, podobnie jak prawdziwki czy podgrzybki. I podobnie jak one, rosną jedynie kilkanaście dni, po czym obumierają i gniją.

Ozorek dębowy to grzyb pasożytniczy. Pojawienie się, a po krótkim czasie obumarciu owocników jest dowodem, że grzybnia ozorka jest obecna wewnątrz drzewa, gdzie rozkłada drewno. Drewno dębów zaatakowane przez ozorka ulega brunatnej zgniliźnie, która w początkowej fazie daje czerwone zabarwienie dębowego drewna. Owocniki ozorka mają nietypowy dla grzybów, owocowy zapach, a ich smak po ugotowaniu lub usmażeniu określany jest jako łagodny i kwaskowy, chociaż niezbyt smaczny.

Należy jednak pamiętać, że ozorek dębowy jest objęty częściową ochroną prawną, tak więc nie można go zrywać i jeść, ani niszczyć. Podobnie zabronione jest niszczenie siedlisk, w których rosną ozorki. W Polsce ozorek dębowy jest gatunkiem dość rzadkim, znajduje się na Czerwonej liście roślin i grzybów Polski, gdzie ma status R – gatunek potencjalnie zagrożony z powodu ograniczonego zasięgu oraz silnie pofragmentowanych siedlisk. Wynika to głównie z rzadkości lasów ze starymi, kilkusetletnimi dębami, które preferuje ozorek.

Z powodu silnego przywiązania do starych dębów, obecność ozorka dębowego w lesie może wskazywać na specyficzny, puszczański charakter lasu. I faktycznie, ozorki dębowe są znane głównie

Ozorek dębowy rosnący na Zwierzyńcu: młody ozorek na ściętym pniu dębu, w tle droga z Błoni kórnickich do Błonia (A), grupa ozorków na pniu kilkusetletniego dębu, widoczny jest tutaj kształt „języka” (B, C, D), ozorki, którymi pożywiały się zwierzęta, z widocznym bordowym zabarwieniem (E) oraz stare dąbrowy, typowe siedlisko ozorka dębowego (zdjęcia Robin Wilgan, sierpień 2018).

z parków narodowych i rezerwatów, choć znajdowane są także w parkach miejskich, np. we Wrocławiu. Owocniki ozorka dębowego mogą pełnić funkcję gatunków parasolowych, czyli tych gatunków, które same objęte są ochroną i zwracają na siebie uwagę ludzi, przez co rozciągają „parasol” ochronny na wszystkie inne, drobne i niewidoczne gatunki roślin, zwierząt i grzybów. W przypadku ozorków, obecność tego charakterystycznego, jaskrawoczerwonego grzyba może rozkładać „parasol” ochronny nad innymi organizmami związanymi ze starymi dębami, jak owady, mchy, poro-

sty czy inne grzyby. Innym przykładem gatunku parasolowego są na przykład żubry, których ochrona rozciąga „parasol” nad całymi lasami i puszciami, w których żyją.

Na Zwierzyńcu dęby pokazujące ozorki możemy obserwować od późnego lata do jesieni, a w tym roku pierwsze owocniki pojawiły się już na początku sierpnia. Należy jednak pamiętać, że te niecodzienne grzyby są rzadkie i objęte ochroną prawną. Możemy je oglądać i fotografować, nie należy ich zbierać ani niszczyć.

♦ Robin Wilgan
Instytut Dendrologii PAN